

בעקבות הסקירה

„הפתעה בארדנים“

רס"ן מ. הופמן

לאחר שכתבתי את מאמרי „הפתעה בארדנים“ שפורסם ב„מערכות“, חוב' קכ"ו, הזדמן לי לקרוא בספר חדש-יחסית מפרי-עטו של ההס-טוריון הבלגי מוריס דלאואל ושמו „מערכת הארדנים“. על הנחת-היסוד של הספר מעידה כותרת-המשנה שלו — אשר פירושה: „החייל האמריקני טוען, לא אשם!“

המחבר העמיד לפניו כמטרה להפריך הרבה מה„כזבים“ שנשתרשו בקרב הציבור הרחב בקשר לקרבות-דצמבר בארדנים, שברובם באו להאשים את הצבא האמריקני בכל הכשלון המר בימיה הראשונים של מתקפת-הנגד הגרמנית בשלהי 1944. בין היתר משתדל המחבר לסתור כמה גרסאות מקובלות, כגון: שהגייסות האמריקניות בגזרת המתקפה היו באשליה של בטחון, שהמודיעין האמריקני הוכיח את אולת-ידו בפיענוח מגמות האויב, שהמתקפה היותה הפתעה גמורה לבעלות-הברית, שהחיילים האמריקניים נתפסו לבהלה ונסוגו במבוכה, שהפיקוד האמריקני הגיב באיטיות רבה-למדי על המצב המסוכן שנוצר, שהעוצבות הבריטיות והפילדמרשל מונטגומרי הם שהצילו את המצב, ועוד...

אם כי הפולמוס בין בעלות-הברית לבין עצ-מן בנושא „מי הוא האשם?“ אינו מעניננו, יש לציין שהספר הנ"ל הנו מענין ביותר ומוסיף לא מעט לתיאור התרחשויות בימים הגורליים של דצמבר 1944 בארדנים, ובין היתר מכיל פרטים העשויים לשמש להבהרת-יתר של סוגיית ההפתעה במבצע זה. ברצוני להביא כאן כמה מפרטים אלה על מנת להשלים את סקירתי הנ"ל.

בנוגע לסודיות כדאי לציין:

- יחד עם הפקודה שיש להימנע בשלב-הכנה-למבצע משימוש באמצעי-הקשר הטכניים, נאסר גם שיגור מסמכים מבצעיים; אלה הועברו רק באמצעות שליחים אשר נא-סר עליהם השימוש במטוסים;
- האיסור על תנועה כל-שהיא לאור היום הוח-מר על-ידי הצו שניתן למשטרה הצבאית להוציא להורג בו במקום כל אדם שיפר איסור זה;
- נוסף לפינוי האיזורים הסמוכים לחזית מה-אוכלוסיה האזרחית נאסרו על החיילים כל מגע והתיידדות גם עם אזרחים באיזורים העורפיים; איסור זה חווק על-ידי האיום בהוצאה להורג;
- עקבות כל-הרכב הנעים מחוץ לכבישים טושטשו;
- כדי להבטיח שמירה קפדנית על משטר-האיפול, הוסרו מכל כלי-הרכב הפנסים ה-קדמיים והאחוריים;
- הבערת מדורות הורשתה בפחמי-עץ בלבד;
- הקצינים המשתתפים בקבוצות-הסיור נצטוו להסיר את סימני-הדרגה וללבוש מדי טור-אים-רגלים, כולל קסדות. היה זה דבר שח-רג מהמקובל בצבא הגרמני וביחוד בקרב השריונאים שסלרו מהקסדות. פקודה זו כללה אף את הקצינים הבכירים (מפקדי הארמיות), אשר לבעית „שיתוף הפעולה“ מצד היריב בהשגת ההפתעה, ראוי לציין שהגרמנים לקחו בחשבון בבחרם את גזרת ההבקעה גם את העוב-דה שלעוצבות האמריקניות המחזיקות בקו לא היה נסיון רב בניהול קרב-הגנה, ושבאימוניהן הושם הדגש על קרב-התקפה.
- את הכשלון הסופי של מתקפת-הנגד בארד-נים יש ליהס, כידוע, בין היתר למחסור בדלק

Maurice Delaval, 'La bataille des Arden- nes. — G. I. Joe plaide, non coupable!'; Bruxelles, 1958.

(*) לאחר הנסיון המר של תקלה עקב טיסתו של שליח כזה, שבו נתנסו הגרמנים בראשית 1940 כאשר נתגלתה לבעלות-הברית התכנית הראשונה של הפיקוד הגרמני למתקפה-רבתי במערב (תכ-נית אשר קדמה לזו הקשורה בשמו של סוף-מנשטיין שהגיעה לביצועה במאי 1940 — המער').

שהגרמנים לא הצליחו להשיג הפתעה אסטרטגית, אם כי השיגו הפתעה רבת-טקטית-אופרטיבית.

על רקע מבצע-הארדנים ובקשר לגורם הפתעה כפי שהוא התבטא בו, נראה לי הכרחי להצביע על בעיה והיא בעיית אבטחת התפר. מסתבר שאת ההצלחה הגדולה ביותר בימים הראשונים של מבצע-הארדנים השיגו הגרמנים דוקא ב"תפר" שבין הקורפוסים האמריקניים ה-5 וה-8 (בין סט. וית — לבין מלמדי), מקום בו נמצאה יחידת-הסיוור של הקורפוס ה-8 — "קבר" צת חיל-הפרשים המשווין ה-14. יחידה זו מנתה להלכה שני אסקדרונים (גונדות), שרק אחד מהם נמצא בקו; בהיותו בקו היה עליו להחזיק בששה מוצבים-מוגנים, כשלב"א מהם יכול היה להקצות 70—60 איש לכל היותר, היות ומצבתו היתה כנראה רחוקה מלהגיע אף ל-500 איש — ומוצבים אלה היו פרוסים לכל רוחב גזרת-ההגנה (כ-10 ק"מ) של היחידה.

ממנו סבלו הגרמנים. אמנם הם האמינו שהודות להפתעה יוכלו להתקדם בקצב-בזק ולהשתלט על מצבורי-הדלק האמריקניים. הנחה זו לא התאמתה — כמות דלק-השלל לא עלתה על 70 אלף גלונים. האמריקנים הצליחו לפנות לאיזורים עמויי-קיי יותר את המצבורים הללו, לפני שהגיעו אליהם התוקפים.

עדויותיהם של איזוהואר ושל בראדלי, שנתפרסמו בספריהם שלאחר המלחמה, באות להבייר כי מפקדת בעלות הברית לא שללה כלל וכלל את האפשרות שהגרמנים ינחיתו מכת-נגד באיזור הארדנים דוקא (הסיכון שבהשארת כוחות חלשים-יחסית בגזרה זו היה, לדבריהם, "מחושב"). מכאן טוענים הם, שבעלות-הברית לא הופתעו ביחס למקום המתקפה. בויבזמן מודים שני המצביאים כי הופתעו לגמרי על ידי זמן המתקפה; ומה שחשוב עוד יותר — על ידי עוצמתה הבלתי צפויה.

בניתוחו את המבצע מסיק ההסטוריון הבלגי

ה ש גות ♦ מושגים

הליקופטר צנאי - יתרונות ומגבלות

מה גדול בצבא של ימינו הצורך ביומן* לסוגיו השונים — דבר זה נראה במהירות משנווה את צורות-הציוד החדשות עם אלו שקדמו להן. הבה ונעיין, למשל, בהליקופטר-משא מזה ובמשאיות מזה. היתרונות הרבים שבהליקופטרים ברורים לעין כל. אין הם כפותים לדרכים. הם כבולים פחות על-ידי פני-הקרקע, והם מאפשרים רוחי-זמן ניכרים בהשוואה עם המשאיות — הן תודות למהירותם והן כתוצאה מיכולתם לנוע מעל פני השטח, מבלי להיזדקק לדרכים. יכולים הם לצאת ולהכנס אף במקומות כאלה שאליהם קשה (ואולי אפילו בלתי-אפשרי) למשאיות להגיע בכלל.

על כן, כאשר מחליפים בצבא-השדה יחידות-תובלה של משאיות על-ידי יחידות הליקופטרי-משא, באים בדרך כלל שלושה גדודים של הליקופטרים (מסוג H-34) להחליף ארבעה גדודי-תובלה של משאיות. הם גותנים את אותה היכולת, בערך, להעביר מספר חיילים נתון מעל לכברת-מרחק נתונה, תוך משך-זמן נתון, אולם, אליה וקוץ בה, המשאיות זקוקות לשעת-תחזוקה אחת לכל 12 שעות תפעול. ההליקופטרים, לעומת זאת, צריכים 9 שעות תחזוקה לכל שעת טיסה אחת. על כן, לצורך משך-תפעול שווה, זקוק ההליקופטר לשעות-תחזוקה העולות פי-מאה על אלו של משאית. נמצא, כי בעוד שארבעת גדודי-המשאיות זקוקים ל-108 אנשי-תחזוקה נדרש בשביל שלושת גדודי-ההליקופטרים הסיה של 800 איש. יתר על כן, בשביל לאמן מכונאי-הליקופטר לרמה מספקת של יומן נדרש משך-זמן העולה פי-3 על זה שדרוש לאימונו של מכונאי-משאיות בעל רמה מספקת.

והרי ביסודו-של-דבר זהו המצב הקיים כיום בכל רחבי הכוחות-המוזיינים החדשים.

מתוך דברי גנרל ליימן ל. למניצ'ר, ראש המטה של צבא ארה"ב, בכנס השנתי של אגודת צבא-ארה"ב, 1959.

* יומן — Skill, בלע"ז.